

**Decizie de indexare a faptei de plagiat la poziția
00481 / 12.03.2024
și pentru admitere la publicare în volum tipărit**

care se bazează pe:

A. Nota de constatare și confirmare a indiciilor de plagiat prin fișa suspiciunii inclusă în decizie.

Fișa suspiciunii de plagiat / Sheet of plagiarism's suspicion		Indexat la: 00481
Opera suspicionată (OS) Suspicious work		Opera autentică (OA) Authentic work
OS	BOLOVAN, Ioan; EPPEL, Marius. 1 Decembrie 1918. Contribuția social-democraților la unirea Transilvaniei cu România . Cluj-Napoca: Eikon. 2008.	
OA	RADU, Sorin. Ioan Flueraș (1882-1953). Social-democrație și sindicalism. București: Nemira. 2007.	
Incidența minimă a suspiciunii / Minimum incidence of suspicion		
P01	p.29:04-44 p.30:01-51	p.5:07-18 p.6:01-23; p.7:23-38 p.8:01-05

Notă: p.72:00 semnifică textul de la pag.72 de la începutul până la finele paginii.

Note: By „p.72:00” one understands the text ending with the end of the page 72. By „p.00:00” one understands the taking over from the initial point till the last page of the current chapter, entirely.

B. Fișa de argumentare a calificării de plagiat alăturată, fișă care la rândul său este parte a deciziei.

Echipa Indexului Operelor Plagiate în România

Fișa de argumentare a calificării

Nr. crt.	Descrierea situației care este încadrată drept plagiat	Se confirmă
1.	Preluarea identică a unor fragmente (piese de creație de tip text) dintr-o operă autentică publicată, fără precizarea întinderii și menționarea provenienței și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	✓
2.	Preluarea unor fragmente (piese de creație de tip text) dintr-o operă autentică publicată, care sunt rezumate ale unor opere anterioare operei autentice, fără precizarea întinderii și menționarea provenienței și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
3.	Preluarea identică a unor figuri (piese de creație de tip grafic) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
4.	Preluarea identică a unor tabele (piese de creație de tip structură de informație) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
5.	Republicarea unei opere anterioare publicate, prin includerea unui nou autor sau de noi autori fără contribuție explicită în lista de autori	
6.	Republicarea unei opere anterioare publicate, prin excluderea unui autor sau a unor autori din lista inițială de autori.	
7.	Preluarea identică de pasaje (piese de creație) dintr-o operă autentică publicată, fără precizarea întinderii și menționarea provenienței, fără nici o intervenție personală care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	✓
8.	Preluarea identică de figuri sau reprezentări grafice (piese de creație de tip grafic) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței, fără nici o intervenție care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
9.	Preluarea identică de tabele (piese de creație de tip structură de informație) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței, fără nici o intervenție care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
10.	Preluarea identică a unor fragmente de demonstrație sau de deducere a unor relații matematice care nu se justifică în regăsirea unei relații matematice finale necesare aplicării efective dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței, fără nici o intervenție care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și însușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	
11.	Preluarea identică a textului (piese de creație de tip text) unei lucrări publicate anterior sau simultan, cu același titlu sau cu titlu similar, de un același autor / un același grup de autori în publicații sau edituri diferite.	
12.	Preluarea identică de pasaje (piese de creație de tip text) ale unui cuvânt înainte sau ale unei prefețe care se referă la două opere, diferite, publicate în două momente diferite de timp.	

Alte argumente particulare: a) Preluările de poze nu indică sursa, locul unde se află, autorul real sau posibil.

Notă:

a) Prin „proveniență” se înțelege informația din care se pot identifica cel puțin numele autorului / autorilor, titlul operei, anul apariției.

b) Plagiatul este definit prin textul legii¹.

„...plagiatul – expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la operele originale...”.

Tehnic, plagiatul are la bază conceptul de **piesă de creație** care²:

„...este un element de comunicare prezentat în formă scrisă, ca text, imagine sau combinat, care posedă un subiect, o organizare sau o construcție logică și de argumentare care presupune niște premise, un raționament și o concluzie. Piesa de creație presupune în mod necesar o formă de exprimare specifică unei persoane. Piesa de creație se poate asocia cu întreaga operă autentică sau cu o parte a acesteia...”

cu care se poate face identificarea operei plagiate sau suspicionate de plagiat³:

„...O operă de creație se găsește în poziția de operă plagiată sau operă suspicionată de plagiat în raport cu o altă operă considerată autentică dacă:

- i) Cele două opere tratează același subiect sau subiecte înrudite.
- ii) Opera autentică a fost făcută publică anterior operei suspicionate.
- iii) Cele două opere conțin piese de creație identificabile comune care posedă, fiecare în parte, un subiect și o formă de prezentare bine definită.
- iv) Pentru piesele de creație comune, adică prezente în opera autentică și în opera suspicionată, nu există o menționare explicită a provenienței. Menționarea provenienței se face printr-o citare care permite identificarea piesei de creație preluate din opera autentică.
- v) Simpla menționare a titlului unei opere autentice într-un capitol de bibliografie sau similar acestuia fără delimitarea întinderii preluării nu este de natură să evite punerea în discuție a suspiciunii de plagiat.
- vi) Piese de creație preluate din opera autentică se utilizează la construcții realizate prin juxtapunere fără ca acestea să fie tratate de autorul operei suspicionate prin poziția sa explicită.
- vii) În opera suspicionată se identifică un fir sau mai multe fire logice de argumentare și tratare care leagă aceleași premise cu aceleași concluzii ca în opera autentică...”

¹ Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 4 iunie 2004

² ISOC, D. Ghid de acțiune împotriva plagiatului: bună-conduită, prevenire, combatere. Cluj-Napoca: Ecou Transilvan, 2012.

³ ISOC, D. Prevenitor de plagiat. Cluj-Napoca: Ecou Transilvan, 2014.

INSTITUTUL SOCIAL DEMOCRAT DIN TRANSILVANIA

IOAN BOLOVAN

MARIUS EPPPEL

1 DECEMBRIE 1918.

CONTRIBUȚIA SOCIAL-DEMOCRATILOR
LA UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA

E I K O N

Cluj-Napoca, 2008

Introducere

Unirea Transilvaniei cu România la 1 Decembrie 1918, prin hotărârile plebiscitare luate la Alba Iulia, după ce anterior s-au unit în același mod democratic Basarabia la 27 martie și Bucovina la 28 noiembrie același an, a reprezentat încheierea procesului istoric de formare a statului național unitar român. Împlinirea acestui deziderat a fost deopotrivă rezultatul efortului întregii națiuni române din provinciile aflate până la 1918 sub dominație străină, precum și al clasei politice din Vechiul Regat, fără deosebire de apartenența partidistă a acesteia. Evenimentelor petrecute acum 90 de ani li s-a rezervat de către istorici, de-a lungul timpului, o atenție pe măsură, bibliografiile generale și cele speciale consemnând o producție istoriografică mai mult decât considerabilă. Totuși, la o analiză mai complexă a acestor cărți, studii și articole înclinare importanțului eveniment de la 1 Decembrie 1918, nu putem să nu remarcăm un oarecare dezechilibru în ceea ce privește studierea principalilor regizori și actori. Dacă Partidului Național Român (PNR) din Transilvania și liderilor acestora, precum și acțiunii politico-diplomatice din Vechiul Regat li s-a acordat o atenție sporită, social-democrații români ardeleni au fost fie

trecuți în plan secund fie activitatea lor în planul emancipării naționale a fost tendențios prezentată într-o anumită perioadă de dogmatism istoriografic. Efectele sunt însă cam aceleași, fiindcă la nivelul percepției comune în România contemporană, Marea Unire de la 1918 este asociată cu nume precum Vasile Goldiș, Ștefan Cicio-Pop, Iuliu Maniu, Vasile Lucaciu, Ion I. C. Brătianu, Take Ionescu ș.a. Prea puțini concetățeni și pasionați ai istoriei știu că în „guvernul provizoriu” format de românii din Transilvania la sfârșitul lunii octombrie și începutul lunii noiembrie 1918 (intitulat Consiliul Național Român Central - CNRC), au intrat pe bază de paritate 6 social-democrați și 6 lideri ai PNR. Aceste 12 personalități și-au riscat adeseori propria viață și au înfruntat toate pericolele generate de sfârșitul Primului Război Mondial și prăbușirea monarhiei austro-ungare (prezența pe teritoriul provinciei a armatelor străine, acutizarea lipsei de autoritate și înnulțirea actelor de violență socială, lipsa alimentelor și a medicamentelor după 4 ani de război etc.). Și trebuie spus că activitatea celor 6 reprezentanți ai social-democraților ardeleni din CNRC nu a fost cu nimic mai prejos decât a celor 6 fruntași politici ai PNR. În egală măsură s-au implicat în toate problemele cu care se confrunta Transilvania în acea memorabilă lună noiembrie a anului 1918, în care la Arad

s-a decis și pregătit Unirea Transilvaniei cu România.

Prezenta lucrare, care se adresează mai degrabă marelui public decât cercului restrâns al specialiștilor, a fost realizată în cadrul organizației județene Cluj a Partidului Social Democrat la inițiativa președintelui acesteia, prof. univ. dr. ing. Vasile Soporan și se dorește a fi un modest omagiu adus membrilor Secției române a Partidului Social Democrat din Ungaria care au demonstrat în toamna anului 1918 că înainte de a fi socialiști internaționaliști sunt mai întâi români, acționând în spiritul interesului național. Într-o perioadă în care nu numai în istoriografie dar și în viața politică și mai larg în societatea românească sunt tot mai prezenți și mai gălăgioși demolatorii, cei care nu știu sau nu pot să zidească și se opinesc din greu doar să distrugă ce au clădit prin muncă și responsabilitate generații de istorici consacrați sau oameni politici valoroși, noi nu dorim să demolăm sau să minimalizăm contribuția liderilor PNR din Transilvania ori a fruntașilor politici din Vechiul Regat. Ar însemna să reparăm o nedreptate istorică și istoriografică generând altă mistificare, ceea nu este deloc în intenția autorilor acestei lucrări. Dorim doar să aducem în fața cititorilor câteva fragmente din istoria unui important segment social din cadrul națiunii române din Transilvania de la începutul secolului XX, să

oferim generațiilor prezente și viitoare prin cele câteva medalioane ale unor importanți lideri social-democrați modele de conduită în viața politică dar și în viața cotidiană. Nu în ultimul rând, sperăm ca și prin această lucrare să menținem viu interesul concetățenilor noștri pentru istoria națională, pentru cel mai important eveniment al istoriei României contemporane, respectiv Unirea Transilvaniei și încheierea procesului de formare a statului național unitar român.

Cluj-Napoca, 30 septembrie 2008

Prof. univ. dr. Ioan Bolovan,
dr. Marius Eppel

Figuri de social-democrați români transilvăneni

4.1 Ion Flueraș (1882-1953)

Ion Flueraș a fost unul dintre cei mai importanți lideri ai mișcării social-democrate din Transilvania și, după Marea Unire, din România. Născut la 2 noiembrie 1882 în comuna Chereuș (jud. Arad), Flueraș a intrat în mișcarea socialistă în anul 1901, devenind în scurt timp unul dintre principalii militanți. El a colaborat la ziarele muncitorești din Arad, precum și la *Adevărul* din Budapesta, oficiul central al secției române a Partidului Social Democrat din Ungaria (PSDU). În anul 1906, a fost ales membru al Comitetului Central al PSDU Secția română, iar din 1911 redactor responsabil al ziarului *Adevărul*.

La începutul anului 1918, Flueraș, alături de Iosif Jumanca, a primit sarcina din partea PSDU, de a lua contact cu reprezentanții Partidului Național Român și de a le propune constituirea unui comandament unic pentru organizarea luptei în vederea unirii Transilvaniei cu România.

Astfel s-a constituit Consiliul Național Român Central, cu sediul la Arad, din care făceau parte șase reprezentanți ai social-democraților (Ion Flueraș, Iosif Jumanca, Bazilii Surdu, Iosif Renoiu, Enea Grapini, Tiron Alban) și șase ai naționaliilor.

Ion Flueraș a participat la Marea Adunare de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, fiind ales vicepreședinte, și a făcut parte din Consiliul Dirigent, ca șef al Resortului Ocrotii Sociale și Igienă. Tot acum a fost ales secretar general al PSD. În anul 1920, pe fondul agitațiilor din rândul mișcării socialiste din România, cu privire la poziția față de Internaționala a III-a, Flueraș a fost inclus în delegația trimisă în Rusia de partidele socialiste din România, cu mandatul limitat de a se informa cu privire la realitățile sovietice și despre condițiile afilierii la Comintern. Flueraș a fost însă exclus de la discuții și nevoit să se întoarcă în țară, sub pretextul că participase la organizarea Marii Adunări de la Alba Iulia și fusese membru în Consiliul Dirigent. La propunerea lui Buharin, delegația socialistilor

români s-a obligat ca la întoarcerea în țară, George Grigorovici, Iosif Jumanca și Ion Flueraș să fie excluși din partid.

După sciziunea mișcării socialiste din 1921, Flueraș a jucat un rol important în procesul de organizare a muncitorilor în sindicate și în reorganizarea sindicatelor. Din 1926 și până în 1939, Ion Flueraș va deține funcția de președinte al Confederației Generale a Muncii. Odată cu reînființarea Partidului Social-Democrat, în 1927, Flueraș a fost ales membru în Comitetul executiv, calitate ce și-a păstrat-o și în urma Congreselor din 1930, 1933 și 1936. Va participa activ la viața politică a țării, fiind ales deputat în două legislaturi, în perioada 1928-1932.

După 23 august 1944, Flueraș a încercat să se implice în acțiunea de reorganizare a PSD, dar nu a fost acceptat la conducerea partidului, fiind acuzat că a colaborat cu regimul lui Carol al II-lea. El nu a acceptat colaborarea cu comuniștii și a militat pentru apărarea identității social-democrației românești. A încercat să întemeieze un nou partid muncitoresc, Partidul Socialist Român, devenind astfel un clement indezirabil pentru comuniști, inclusiv prin faptul că avea o mare influență asupra organizațiilor muncitorești. Au urmat amenințări din

partea conducerii PSD, mai ales din partea lui Lothar Rădăceanu, atacuri în presă, care vor furniza argumente comuniștilor pentru arestarea lui.

În septembrie 1945, Ion Flueraș a fost arestat în așa-numitul *proces al organizației T*, acuzat de acțiuni conspirative împotriva ordinii de stat. A fost condamnat la trei luni de închisoare, cu scopul de a compromite un întreg grup de social-democrați, cunoscut pentru atitudinea anticomunistă. Această acțiune va constitui un preludiu al anihilării PSD în etapa următoare.

După lichidarea social-democrației prin fuziunea din februarie 1948, a urmat un val de arestări în rândul vechilor fruntași, între care și Flueraș. După patru ani de detenție, el a fost judecat în ianuarie 1952 și condamnat la 15 ani de temniță grea. A murit însă, în condiții necelucidate pe deplin, în iunie 1953, la închisoarea Gherla. Fără îndoială, Ion Flueraș rămâne în istoria social-democrației din România drept una din figurile marcante, datorită personalității sale de luptător, de artizan al multor instituții sociale și politice, și nu în ultimul rând, datorită intransigenței sale față de oportuniștii din mișcarea social-democrată și din viața politică românească.

al P.S.D și-a prezentat demisia în semn de protest față de unele abuzuri ale autorităților în raporturile cu muncitorimea. Alături de Jumanca, Ioan Flueraș a demisionat și el. Acest prim incident major a fost aplanat, în urma asigurărilor pe care social-democrații le-au primit că situația se va îndrepta.

Iosif Jumanca, a ajuns deputat în Parlamentul României din partea Partidului Social Democrat. El a susținut în Parlament necesitatea ca liberalii să-și înfăptuiască programul lor de refacere economică a României cât mai grabnic, astfel ca, pe baza revigorării vieții țării, să poată fi puse în practică și programele de protecție socială preconizate de social-democrați. Tot Jumanca a fost cel care în 1921 s-a pronunțat împotriva aderării Partidului Socialist Român la Internaționala a III-a.

După Congresul din 10 martie 1946, Partidul Social Democrat condus de Lothar Rădăceanu și Ștefan Voitec a trecut la o campanie de excludere a membrilor partidului care își manifestau acum deziluzia și împotrivirea față de cele petrecute. Printre cei excluși s-a aflat și Iosif Jumanca. Sfârșitul vieții lui Iosif Jumanca a fost tragic, căci, după ce a fost arestat de către autoritățile comuniste, a murit la Jilava în anul 1949.

4.3 Tiron Albani (1887-1976)

Născut în localitatea Gârbova de Sus la 17 februarie 1887, Tiron Albani a urmat școala primară în satul natal, după care a fost ucenic într-un atelier de tâmplărie. A luat contact cu mediul socialist și după 1900 s-a înscris în Partidul Social-Democrat, pe care nu-l va părăsi până la moarte. În scurtă vreme, datorită capacității deosebite, a devenit unul dintre principalii militanți ai P.S.D. În acest timp, Tiron Albani a colaborat la zărele muncitorești locale, precum și la ziarul „Adevărul” de la Budapesta, organul Secției Române a P.S.D. din Ungaria, pe care l-a condus în calitate de redactor.

În momentele de la începutul anului 1918, Tiron Albani a avut un rol important. Astfel, în ianuarie, când s-a constituit noul Comitet al P.S.D.(R), care își avea sediul la Budapesta, Albani a fost și el inclus la conducere, alături de alți colegi, Bazil Surdu, Finca Grapini, Teodor Moga, V. Petrascu, Iosif Maer, I. Flueraș, Valeriu Coman, Iosif Jumanca, C. Craciun și V. Olac.

La sfârșitul lunii octombrie 1918, Tiron Albani a fost ales ca reprezentant al P.S.D în Consiliul Național Român Central (CNRC) cu sediul la Arad. **Ca membru al CNRC el a**

avut contribuția de a mobiliza pentru Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia mincării și muncitorii din Valea Jiului. În cartea sa, *Dozăeci de ani de la Marea Unire*, Albani prezintă detaliat constituirea CNRC. Din informațiile sale aflăm că înainte cu câteva zile de 30 octombrie, Ion Flueraș a fost la hotelul „Cornul Vânătorilor” din Budapesta, unde a propus înființarea Consiliului Național Român. Cu toate acestea însă, până la 1 noiembrie nu se făcuse nimic. Atunci, Comitetul Central al muncitorimii române, care era în permanentă activitate, a hotărât să trimită o delegație la deputații români pentru a-i mobiliza să constituie Consiliul Național Român.

Comitetul Central al Partidului Social Democrat din Ungaria a ținut în continuare ședințe de lucru în scopul precizării poziției socialiștilor în cadrul Comitetului Național Român Central. O astfel de constatare a avut loc la Budapesta în 4 noiembrie, la care au participat Ioan Mihuț, Ioan Flueraș, Bazil Surdu, Iosif Jumanca, Enea Grapini, Tiron Albani și Ion Ciser. Cei prezenți au stabilit sarcinile socialiștilor în CNRC și au hotărât ca în comisiile naționale și locale să fie cuprinși cât mai mulți muncitori.

Conform mai multor cercetători, la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia

au participat, pe lângă mulțimea de oameni, 1228 de delegați aleși atât în circumscripțiile electorale județene, cât și organizațiile politice, economice, culturale, religioase și sportive românești. Printre ei se aflau 180 de delegați ai social-democraților, care reprezentau peste 70.000 de muncitori organizați.

Tiron Albani a participat la momentul Marii Uniri dintr-o convingere interioară puternică. Conform istoricului Keith Hitchins, liderii social-democrați „considerau că au o răspundere morală profundă să muncească pentru eliberarea și unirea propriului lor neam, deoarece erau convinși că poporul nu putea progresa material și spiritual decât în cadrul unui stat național. Votul lor pentru unire mai exprima și preocuparea față de viitorul mișcării socialiste române. Erau convinși că dacă n-ar fi sprijinit ceea ce majoritatea românilor doureau cu arăta înfocare și-ar fi pierdut bunurile și orice influență însemnată în rândul claselor muncitoare române pentru câteva generații.”

”Trebuie să menționăm faptul că după 1 decembrie, Tiron Albani, alături de colegii săi de partid, și-a concentrat atenția asupra unuia dintre obiectivele cele mai importante ale social-democrației românești după

Unire, anume unificarea și centralizarea la scara întregii țări a organizațiilor politice și profesionale. Acest lucru reprezenta o necesitate obiectivă, datorită faptului că pe teritoriul României Mari acționau, între anii 1918-1920, mai multe partide și organizații muncitorești: Partidul Socialist din Vechiul Regat, Partidul Social-Democrat din Ardeal și Banat și Partidul Social-Democrat din Bucovina.

Tiron Albani și-a petrecut cea mai mare parte a vieții la Aiud. El a încercat din viață la Oradea la 12 septembrie 1976.

4.4 Iosif Renoiu (1880-1977)

Personalitate a Marii Uniri, Iosif Renoiu s-a născut la Bocea Română la 2 iulie 1880. După ce a urmat școala primară s-a înscris la Școala profesională, iar apoi a muncit la Societatea de cale ferată austriacă de stat. A făcut parte din conducerea Secției române a Partidului Social-Democrat din Ungaria și a fost unul dintre cei șase reprezentanți ai acestui partid în Consiliul Național Român Central.

În cadrul ședinței Comitetului Central al PSD din 23 octombrie 1918, Iosif Renoiu a fost desemnat, alături de Ioan Mibuț, Ioan Flueraș și Tiron Albani, să se întâlnească

cu reprezentanții Partidului Național Român în vederea constituirii Consiliului Național Român. Șase zile după acest eveniment, delegații celor două partide au hotărât constituirea CNR compus din șase reprezentanți desemnați din PSD și PNR. Ziarul socialiștilor *Adevărul* a acordat toată atenția momentului, publicând într-o ediție specială manifestul „Revoluția a invins. S-a constituit Consiliul Național Român!”

În ziua de 4 noiembrie Iosif Renoiu a luat parte la ședința în care s-a stabilit că CNR, constituit la 31 octombrie este Consiliul Național Român Central (CNRC), al cărui sediu era la Arad. În subordinea acestui organism politic intrau toate consiliile naționale județene, orașenești și comunale. De asemenea, CNRC își asuma dreptul de reprezentare a românilor din Ungaria, Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș și își exercita puterea de guvernare asupra acestor teritorii.

Iosif Renoiu a participat și la dezbaterea din 30 noiembrie 1918 de la Alba Iulia a CNRC, pronunțându-se pentru unire, vot universal și improprietățile țăranilor. De fapt, această consfătuire a fost destinată eliminării ultimelor divergențe de opinii dintre membrii Consiliului și de a prezenta un proiect de rezoluție unanim

acceptat. Proiectul conținea hotărârea de unire cu România și o seamă de principii fundamentale pentru viața social-politică a noului stat.

Momentul istoric de la 1 decembrie 1918 este, așadar, tributar și social-democraților care și-au depus efortul realizării Marii Uniri. Referitor la aceasta, Flueraș scria: „Cât privește revoluția de la 1918, fiindcă după războiul mondial este știut că a urmat o revoluție, ea a fost o revoluție nu numai socială, ci și națională de aceea și noi social-democrații români din fosta Ungarie am contribuit la dezrobirea națională, colaborând cu partidul național, cum au făcut și alte partide social-democrate.”

În România întregită, Iosif Renoiu a fost maistru la fabrica de locomotive din Reșița. A încetat din viață la Bocșa Română în 17 iunie 1977.

4.5 Enea Grapini (1893-1980)

Personalitate politică de prim rang, social-democratul Enea Grapini s-a născut în 16 septembrie 1893 în comuna Șanț (Rodna Nouă), ca al cincilea copil al preotului Pamfilu și a soției sale Lucia. După trei clase primare făcute în satul natal, tatăl său a intenționat să-l înscrie la Liceul german din

Bistrița, unde avea posibilitatea să învețe, în paralel, pe lângă limba română, germana și limba maghiară. Din lipsă de locuri, Enea a fost nevoit să se înscrie la Liceul maghiar din Năsăud, după care merge și la Liceul german, din casa a patra.

Enea Grapini și-a continuat studiile gimnaziale și liceale la Liceul maghiar din Cherla, pe care îl termină în 1911 ca șef de promoție. În același an se înscrie la Institutul politehnic *Regele Iosif* din Budapesta, pe care l-a absolvit în 1915, obținând diploma de inginer constructor și arhitect. În mijlocul unui mozaic de naționalități, dar și de meserii, cu preponderență muncitori, Enea Grapini a avut prilejul să ia contact cu ideile social-democrației. La aderarea sa la aceste valori a contribuit și participarea permanentă, în timpul studenției, dar și după aceea, la cercul literar-științific și sportiv român *Georgebe Lazăr*. La scurt timp după aceasta, Grapini s-a înscris în Secția română a Partidului Social Democrat din Ungaria.

Momentul 1918 l-a surprins pe câmpul luptei pentru unitatea statului, pentru unirea Transilvaniei cu România. Organismul comun al celor două partide din Transilvania, Partidul Național Român și Partidul Social Democrat, a fost realizat pe bază paritară (6+6), ceea ce demonstrează influența pe